

1970 af de sider af de afrikanske samfund, der traditionelt hører under geografi. Ved hjælp af tematiske kort og fotos vises de spatiale mønstre, der følger af ændringer i de økonomiske systemer, der fulgte med uafhængigheden. Dispositionen er systematisk: de enkelte erhvervs-grene, herunder de enkelte produktioner, energiforsyning, transport, urbanisering og relationer til den øvrige verden. I konklusionen sammenlignes staternes økonomiske niveau udtrykt ved forskellige variable. Forfatteren tilstræber at referere, hvad der er sket og at afdække de generelle tendenser uden at tage stilling.

R.H.J.

Manfred Kuder: Angola. Eine Geographische, Soziale Und Wirtschaftliche Landeskunde.

Wissenschaftliche Buchgesellschaft. Darmstadt 1971. Bd. 6. 290 s., 16 fig., 7 grafiske fremstillinger, 31 tabeller og 27 fotos. 14,5 × 22 cm. 54,70 DM.

En detaljeret gennemgang af Angolas geografi efter komplet Länderkunde-mønster, men på et videnskabeligt niveau og anskuet i lyset af den snarlige overgang fra koloni til selvstændighed.

R.H.J.

Geo T. Mary (Red.): Afrika-Schittum. Bibliographie deutschsprachiger wissenschaftlicher Veröffentlichungen über Afrika südlich der Sahara. Vol. 2. Franz Steiner Verlag GMBH, Wiesbaden 1971. 295 s., 15 × 21,5 cm. 24 DM.

Indeks til Vol. 1, bibliografi anmeldt i Geografisk Tidsskrift, bd. 66, 2.

R.H.J.

Endre Sik: The History of Black Africa. Vol. III og IV.

Akadémiai Kiadó, Budapest 1974. III: 399 s., ill. + 1 udslagskort og 14 fotos. \$ 18. IV: 414 s. + 11 fotos. \$ 20.

De to første bind af dette værk førte Afrikas historie op til 2. verdenskrigs udbrud og er anmeldt af professor Feilberg i Geografisk Tidsskrift, bd. 66, 1. 3. og 4. bind analyserer situationen i Afrika syd for Sahara under krigen og kampen for frigørelse fra kolonimagterne i tiden derefter. Informationen om disses aggressi-

oner og provokationer samt om den politiske terror, der fulgte med overgangen mange steder, er ret chokerende læsning.

R.H.J.

W. T. W. Morgan & N. Manfred Shaffer: Population of Kenya. Density and Distribution. A geographical introduction to the Kenya Population Census, 1962.

Oxford University Press, 1966. 36 s. med tekst og kortskitser. 22 × 30 cm. 4 løse kort (foldede 1:1.000.000). 6 \$ 52 sh.

Oversigter, diagrammer og 2 tematiske kort udarbejdet på grundlag af folketællingen 1962. Kortene i målestokken 1:1.000.000 viser befolkningsfordelingen – lokaliseret prikkort, og befolkningstætheden – korogram med 11 klasser vist med en farveskala, begge godt og anskueligt udført.

Ruth Helkier Jensen

K. F. Schaller & W. Kuls: Äthiopien – Ethiopia.

Eine geographisch-medizinische Landeskunde / A Geomedical Monograph. Bind 3 i serien Medizinische Länderkunde / Geomedical Monograph Series. Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, New York 1972. 180 s., 64 fotos, 17 tabeller, 34 kort og 7 plancher. 21 × 30 cm. DM 68.00 (\$ 21.60).

Det videnskabelige samarbejde, der i mange lande foregår mellem geografer og medicinere, bringer ofte resultater, der har videregående geografiske perspektiver end man kunne forvente. Som grundlag for den medicinske registrering og kortlægning af sygdomme, der hærger de pågældende landes befolkning, foretages normalt dybtgående natur- og kulturgeografiske undersøgelser, der bl.a. fører til en kortlægning af en lang række geografiske forhold.

I reglen skrives disse geomedicinske monografier af en mediciner og en geograf i nært samarbejde. Geografen er i dette tilfælde professor W. Kuls, leder af det geografiske institut ved universitetet i Bonn. Hans navn er borgen for, at det geografiske arbejde er af kvalitet. Afsnittene om geomorfologi, klima, vegetation, befolkningsforhold, bebyggelse og erhvervsstruktur udmærker sig ved at give alle ønskede oplysninger i kort og klar form, og de mange kort m.m., der er

fremstillet til supplerende af teksten, er korrekte og overskuelige. Alt i alt en bog, der appellerer til alle, der beskæftiger sig med Etiopien.

Aage Aagesen

M. Khalil al Miligi (ed.): The Arab Petroleum Directory 1972.

1st ed. Cairo Publishing and Advertising Co., Kuwait 1972. 167 s. engelsk tekst, 225 s. arabisk tekst, talr. kort, fotos og tabeller. 24 × 32 cm. 7 Kuwait Dinars.

Denne bog med engelsk og arabisk tekst skal udkomme jævnlige som en informationskilde om olien og olielandene i den arabiske verden. Staterne i den arabiske verden behandles i bogens første del i alfabetisk rækkefølge. For hver stat oplyses almindelige geografiske fakta, derefter en gennemgang af oliekoncessioner og involverede olieselskaber, af olie- og gasproduktionen, oliereserverne, det indenlandske forbrug af olieprodukter samt eksporten. Også olietransporterne og evt. petrokemisk industri gennemgås og belyses ved tabeller, diagrammer, kort o.a. Derefter gengives den fulde tekst af en række internationale olieaftaler om produktion og transportledninger, og til slut en liste (ufuldstændig) over alle olieselskaber i verden. Kortmaterialet er stort set baseret på Westermanns Öl-Atlas.

Ikke mindst i den nuværende energisituation må en bog af denne art vække opmærksomhed. For enhver, der interesserer sig for energiproblemer, vil den selvsagt være af største interesse, men for at den kan få den betydning, som udgiverne lægger op til, vil en hyppig og grundig ajourføring være en forudsætning.

Aage Aagesen

W. G. East, O. H. K. Spate & Charles A. Fisher (eds.): The Changing Map of Asia.

5. rev. udg. London: Methuen, New York: Barnes & Noble. London 1971. 678 s., 54 kort, 51 tabeller. 15 × 23 cm. £ 5.75.

Femte udgave af de tre velmeriterede engelske geografers politisk-geografiske standardværk om Asien er gennemgribende revideret. De tre redaktører har suppleret sig med yngre kræfter, og en række af kapitlerne er helt nyskrevne. Hovedparten af teksten består af en gennemgang af syv asiatiske »storregioner«, og tyngden i alle kapitler ligger i det historisk-politiske. De regionale kapitler ind-

rammes af en prolog og en epilóg, som rummer politisk-geografiske og geopolitiske overvejelser af traditionel art omkring begreber som befolkningspres, magtbalance, industrialisme og ekspansionisme. Bogen indeholder en mængde relevant information om Asiens politiske geografi. De politiske overvejelser og vurderinger kan man efter tilbøjelighed tilslutte sig eller læse hen over. *Steen Folke*

Theodore Shabad: China's Changing Map.

National and Regional Development, 1949-71. Methuen, London 1972. 2. rev. udgave. 370 s., 18 kort, 57 tabeller. 16×24 cm. £ 5.00.

Theodore Shabad, som er journalist ved New York Times, publicerede første udgave af bogen i 1956. En væsentlig del af den nye udgaves datamateriale refererer stadig til 50'erne. I 60'erne offentliggjorde Den kinesiske Folkerepublik bogstaveligt talt ikke statistisk oversigtsmateriale, og den voksende strøm af statistiske oplysninger, der er fremkommet det sidste par år, er kommet efter bogen blev skrevet. Men forfatteren har forsøgt at føre fremstillingen frem til ca. 1970 ved hjælp af de sporadiske informationer, der er offentliggjort i hele perioden, bl.a. gennem kinesisk radio, og ved hjælp af de talrige (hovedsagelig amerikanske) skøn over produktionens og befolkningens vækst.

Den første tredjedel af bogen er en generel fremstilling af Kinas fysiske geografi, politisk-administrative system og økonomiske udvikling. Denne del indeholder et væld af detailoplysninger, men giver kun ringe baggrund for at forstå den udvikling, der har fundet sted siden 1949.

Resten af bogen er en regional oversigt – provins efter provins – over administrative forhold, befolkningsforhold, ressourcer og produktion i hele Kina. Igen udmærker fremstillingen sig ved et væld af detaljer, men mangel på overblik eller sammenhæng.

Bogen minder på mange måder om de regionale oversigter, der er udarbejdet i CIA-regie. Ligesom i disse kan man i Shabad's bog finde mange relevante og en del irrelevante oplysninger. Men bogen er nok som helhed af større værdi for efterretningsfolk end for geografer. Seriøst arbejdende geografer kan med større udbytte læse Keith Buchanans »The Transformation of the Chinese Earth«. *Steen Folke*

Johs. Humlum: I Kina 1972. Flodkontrol, kunstvanding, landvinding, amter, folkekommuner og produktionsbrigader.

Gyldendal 1974. 368 s., talr. illustrationer, 16 farveplancher samt kort. 18×26 cm. Kr. 184,00.

Humlum har i tidens løb tilført dansk geografisk litteratur mange store og nyttige værker, ja hans produktivitet er i virkeligheden enestående. For den, der idag vil vide noget om Kina, er denne nye bog af Humlum en sand guldgrube, men man må give forfatteren ret (som han siger i forordet): det er ikke en morsom eller letlæst bog, og det er tung kost, hvis man forsøger at læse den i et stræk, men det er jo heller ikke meningen. Når man som anmelder alligevel prøver det, opdager man først, at der er adskillige gentagelser, men så bliver man klar over, at den dybere mening med dette netop er, at man derved får en bedre forståelse af de enkelte afsnit, når man ikke læser hele bogen, men de afsnit, man ønsker besked om. Den der læser hele bogen har imidlertid den store tilfredsstillelse, at han har fået – tror jeg – et godt billede af hele Kina, thi som forfatteren selv udtrykker håb om: man ekstrapolerer ud fra de givne mikro-geografiske skitser. Faktisk er bogen et bevis for, at den moderne form for regionalgeografi med udgangspunkt i case-studies ikke blot er tilfældig, men giver nok så rigtigt et billede af store områder, som man får gennem den gammeldags regionalgeografi. Dette indebærer efter min opfattelse, at bogen med udbytte vil kunne bruges i geografiundervisningen, hvor man vil kunne begynde med en eller flere folkekommuner som case-study og derfra bygge en regions geografi op med speciale i, hvorledes vandressourcerne udnyttes. Bogens mange landbrugsgeografiske oplysninger bl.a. i form af statistik opfordrer så til en sådan arbejdsgang. En sammenligning med forholdene andetsteds i Kina (og i visse tilfælde med hele verden og DK) lattes gennem de mange små marginalkort. I agerbrugstabellerne er også indeholdt oplysninger, der gør det muligt at konstatere arbejdsgangen i vedkommende folkekommune. Desværre har det ikke været muligt for Humlum overalt at få oplysninger om selve indtjeningen.

Der er mange forbausende ting i bogen. Der er ikke noget med, at kineserne gør det omvendte af, hvad vi gør, men meget om deres imponerende flid og energi,

f.eks. er der en folkekommune (Pang Pu) nær Shanghai, hvor dobbeltafgrøedeindeks er 4,2, hvilket betyder, at der høstes 4-5 gange årlig på samme mark. Ganske vist er afgrøderne her for en stor del grøntsager, men alligevel! De anvender spildevand fra fabrikkerne til vanding, men der oplyses ikke noget om dettes næringsværdi.

Det er meget imponerende, hvor mange oplysninger man i virkeligheden får om dette kæmperige, mens naturligvis vil der være områder, hvor ens nysgerrighed ikke kan tilfredsstilles, f.eks. kunne jeg godt lide at vide, om der (s. 59) er særlige fordele ved at vande med vand fra de varme kilder i Paichuan.

Meget ros værdig er Humlums evne til at holde sig til kendsgerningerne, det sete, det erfarede. Kun i slutningen løber begejstringen af med ham (let forståeligt): »Mest af alt er jeg imponeret af kinesernes helt enestående effektive og hurtige beslutningsproces, når det gælder store, tekniske anlægsarbejder. Man taler så meget om, at u-landene stadig sakker agterud i forhold til i-landene. Så er Kina ikke et u-land, for Kina haler meget hurtigt ind på de ledende i-lande, og det skyldes først og fremmest evnen til at planlægge, træffe en definitiv afgørelse og derefter umiddelbart igangsætte og gennemføre arbejdet. Det er et land, der har planlægning – landsplanlægning og egnplanlægning – og det er et land, der kan omsætte planer i virkelighed, her og nu.«

Trods bogens megen tale om vand, er det en tør bog, men den er i højeste grad anbefalelsesværdig. *S. B. Böcher*

P. P. Courtenay: A Geography of Trade and Development in Malaya.

G. Bell & Sons, London 1972. 286 s., 28 fig., 52 tabeller. 14×22 cm. £ 3.00.

Den britisk/australske geograf P. P. Courtenay har opholdt sig i Malaya i flere omgange, senest i 1968. Hans bog gør rede for den centrale rolle, udenrigshandelen har spillet i forbindelse med Malaya's økonomiske udvikling. Dispositionen er i hovedsagen historisk anlagt: situationen i den præ-koloniale fase – udviklingen i kolonitiden – udviklingsbestræbelserne efter den politiske selvstændighed. Plantage- og minedrift og den dermed sammenhængende eksportorienterede økonomi er karakteristisk for koloni-